

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลดังนี้

1. ความมุ่งหมายในการวิจัย
2. สมมติฐานในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน สุขภาพร่างกาย และขนาดโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน สุขภาพร่างกาย และขนาดโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ปีการศึกษา 2557 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 117 คน และครู จำนวน 1,068 คน รวมทั้งสิ้น 1,185 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี, 2557, หน้า 94-98)

กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน สูตรที่ใช้ในการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (สุริย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2546, หน้า 445) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 30 ของกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวน 90 คน ครู ร้อยละ 70 ของกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวน 210 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยใช้ตำแหน่งเป็นชั้นในการแบ่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) โดยสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน สุขภาพร่างกาย และขนาดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี เป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดของเนื้อหาจากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดโครงสร้าง และเนื้อหาของแบบทดสอบ

2. ศึกษารูปแบบ และวิธีการสร้างแบบสอบถาม และสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษาทั้ง 5 ด้าน ของความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของโกลแมน

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ และครอบคลุมเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนด้านภาษา

4. การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ เพื่อพิจารณาปรับปรุงให้สอดคล้องและเหมาะสมกับขอบเขตที่กำหนด

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรง(validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ทำการตรวจสอบเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง(validity) คลอบคลุมความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา(IOC) (สุวริย์ศิริโกคาภิรมย์, 2546, หน้า 90) ซึ่งทุกข้อคำถามต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาระหว่าง 0.50 - 1.00

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนแล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น(reliability)

4. ตรวจสอบหาความเชื่อมั่น(reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach, 1990, pp.202-204)ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.928

5. นำข้อมูลจากการทดลองใช้มาให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา ก่อนนำไปใช้จริง โดยจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัด

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปถึงผู้ตอบแบบสอบถามไปถึงผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน และรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคือจากกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 100 มาตรวจนับและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4. นำข้อมูลที่ได้ มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็น 3 ตอน ดังมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และการหาร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐานความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) เมื่อจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และสุขภาพร่างกาย และใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(one - way ANOVA) เมื่อจำแนกตามอายุ ประสบการณ์

ในการทำงาน และ ขนาดโรงเรียน เมื่อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงดำเนินการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe' s method)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี พบว่า ภาพรวม และรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ด้านการมีทักษะทางสังคม และลำดับสุดท้าย ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน และรายข้อสรุปได้ ดังนี้

1.1 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ต่อความรู้สึกของตนเอง สามารถประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริงเสมอ สามารถบอกได้ตลอดเวลาว่าขณะนี้ตนเองรู้สึกอย่างไร และมีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตอย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เมื่อถูกขัดใจ จะรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ไม่ได้

1.2 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ด้านการรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สามารถทำใจยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ มีการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนการกระทำสิ่งต่างๆ และใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาโดยไม่ปล่อยให้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สามารถอดทนอดกลั้นไม่แสดงอารมณ์โกรธ ไม่ตอบโต้ ถึงแม้ว่าจะถูกผู้อื่นตำหนิ หรือต่อว่า

1.3 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ คิดว่าปัญหาทุกอย่างสามารถแก้ไขได้ ภาควิชาใจในตนเองแม้ว่าจะเป็นความสำเร็จเล็กน้อยๆ และไม่เคยท้อแท้แม้มีอุปสรรคในการดำเนินชีวิต ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มองว่าอุปสรรคเป็นโอกาสในการฝึกการแก้ปัญหา

1.4 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ รู้สึกเห็นใจเมื่อผู้ร่วมงานประสบปัญหา จะรับฟังและสนับสนุนผู้ร่วมงานให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม และยินดีที่จะทำเพื่อส่วนรวมแม้จะต้องเสียสละประโยชน์ส่วนตนไปบ้าง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สามารถวิเคราะห์งานเพื่อมอบหมายให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้ร่วมงานแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม

1.5 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ด้านการมีทักษะทางสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ชื่นชมและให้เกียรติผู้ร่วมงานด้วยความจริงใจ มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับผู้ร่วมงานได้ทุกประเภท และสามารถทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานทุกคนเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ไม่ค่อยเห็นด้วยกับวิธีการทำงานของผู้ร่วมงานบางคน

1.6 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ด้านการมีทักษะทางสังคม และลำดับสุดท้าย ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ดังนี้

2.1 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามเพศ ในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกันยกเว้นด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามอายุ ในภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน สำหรับภาพรวม เมื่อทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ระหว่างกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี กับกลุ่มที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป

2.3 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการมีทักษะทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวม ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง และด้านการมีทักษะทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

2.5 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ทั้งภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.6 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามสุขภาพร่างกาย ทั้งภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.7 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ทั้งภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจผู้วิจัยนำมาอภิปรายดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ด้านการมีทักษะทางสังคม และด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเองว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร รวมถึงการได้เข้ารับฝึกอบรมการเป็นผู้นำ จึงทำให้สามารถนำไปใช้ในการสั่งการแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ส่งผลให้ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก (Goleman, 1998, p.94) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาติทิพย์ รุทธิฤทธิ์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์กับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนงคราญ ทันทะพันธ์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3 ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับสูงทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง การสร้าง

แรงจูงใจให้แก่ตนเอง การควบคุมอารมณ์ของตนเอง การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น และการมีทักษะทางสังคม และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ ดังนี้

1.1 ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสิงห์บุรี มีความรู้สึกในอารมณ์ของตนเองอยู่เสมอ นั่นก็หมายถึงว่ารู้ว่าการปฏิบัติอย่างไร และพร้อมที่จะยอมรับข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางแก้ไข มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของโกลแมน (Goleman, 1998, p.317) กล่าวว่า บุคคลที่ตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองได้นั้น สามารถบริหารหรือจัดการกับอารมณ์ผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของนงคราญ ทันทะ (2550, หน้า66) ที่กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งของการประสบความสำเร็จในชีวิตของแต่ละคน ซึ่งเกิดมาจากความสามารถเรียนรู้จากสภาวะอารมณ์ของตนเองอย่างถูกต้อง สามารถจัดการอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ สามารถควบคุมอารมณ์ให้มีความมั่นคง ไม่แปรปรวนง่าย และมีความสามารถรู้พื้นอารมณ์ของตนเองให้อยู่ในสภาพที่ดีด้วยตนเอง ตลอดจนความเข้าใจสภาวะอารมณ์ของผู้อื่นจนสามารถที่จะมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อคนอื่นในสังคมได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอิสริยาภรณ์ ชัยกุลลาบ (2553, หน้า56) กล่าวว่าบุคคลที่ตระหนักถึงความรู้สึก ความคิดและอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นภายใน ตลอดจนสามารถรอคอยการตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างถูกกาลเทศะ เป็นผู้ที่ให้กำลังใจตนเองในการเผชิญปัญหา กับอุปสรรคและข้อขัดแย้งต่างๆ ได้อย่างไม่คับข้องใจ สามารถชี้นำความคิดและการกระทำของตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ในฐานะผู้นำได้อย่างมีความสุขจนประสบความสำเร็จในอาชีพและชีวิต

1.2 ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษารู้จักการควบคุมอารมณ์ของตนเองที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม สามารถควบคุมตนเองได้ เป็นที่น่าไว้วางใจ มีคุณธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ ซาโลเวย์, และเมเยอร์ (Salovey, & Mayer, 1995, pp.185-211) ขึ้นควบคุมอารมณ์ กำกับดูแลภาวะอารมณ์ (regulation of emotion) ของตนและของผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ ทั้งในแง่ของกายกรรม วาจากรรม และมโนกรรม ในบางอาชีพจำเป็นต้องฝึกขั้นนี้มากเป็นพิเศษ อาทิ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ที่ต้องฉลาดรู้เท่าทันในที่ทำภาวะอารมณ์ ความต้องการของผู้โดยสาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยาณี พรหมทอง (2546, หน้า106) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา พบว่า ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองอยู่ในระดับสูง ส่วนรายข้อพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนสามารถทำใจยอมรับเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตได้ ไม่ปล่อยให้ความรู้สึกชี้นำชีวิตและสามารถควบคุมสติได้เมื่อมีปัญหา อยู่ในระดับสูงตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎีกรัตน์ ใจปล้า (2544, หน้า130-134) ได้ทำการวิจัย

เรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารในทุกด้านอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ของตนเอง อยู่ในระดับสูง

1.3 ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การที่ผู้บริหารรู้จักการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับตนเอง มีการจูงใจให้คิดดีทำดี มุ่งกระทำให้ไปในทางที่ดีเห็นคุณค่าจากสิ่งที่ทำแล้วยอมเกิดผลผลักดันให้ตัวเองมุ่งมั่นที่จะทำงาน และเป็นกำลังใจแก่หมู่คณะที่จะคิดสร้างสรรค์ กระทำสิ่งใหม่ๆให้ดีขึ้นต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้นยิ่งขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีของ โกลแมน (Goleman, 1998, p.33) กล่าวว่า การสร้างแรงจูงใจเป็นแนวโน้มของอารมณ์ที่เกื้อหนุนการมุ่งสู่เป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของ ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ (2549, หน้า291) ได้กล่าว ให้ความเห็นว่า คนเราจะทำอะไร ต้องมีเป้าหมาย แต่การที่จะจัดการตนเองให้ได้ตามเป้าหมายนั้นจะต้องมีแรงกระตุ้น หรือแรงจูงใจ แรงกระตุ้นตนเองจัดการกับอารมณ์ ได้แก่ ความมานะ ความขยันอดทน ความตั้งมั่น ความกระตือรือร้น ความพยายาม ความปลื้มปิติยินดี ความคิดทางบวก และการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ฯลฯ การจะทำอะไรให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นจะต้องควบคุมอารมณ์ตนเองด้วย แรงกระตุ้นดังกล่าว เพราะถือเป็นสิ่งสำคัญ มีความเชื่อมั่นในตนเองด้วย พุดง่าย ๆ ปัญญาในด้านนี้ คือ แรงกระตุ้นตนเองที่ทำให้เอาชนะใจตนเองได้ในทางที่ดีนั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎีธิป ใจปล้ำ (2544, หน้า130-131) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ผู้บริหารมีการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมองว่าปัญหาทุกอย่างสามารถแก้ไขได้ อยู่ในระดับสูงที่สุด อาจเป็นเพราะผู้บริหาร มองโลกในแง่ดี ไม่เคยท้อแท้และมักมองอุปสรรคให้เป็นโอกาสในการแก้ปัญหา

1.4 ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความสามารถในการจัดการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ใช้หลักคุณธรรมในการบริหารและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา สอดคล้องกับทฤษฎีของ บาร์ออน (Bar-On, 2001, p.1) ความเข้าใจผู้อื่นเป็นทักษะระหว่างบุคคลที่บ่งบอกถึงความฉลาดทางอารมณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของนงคริษ์ ทั้นเพ็ญ (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 2 ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการเข้าใจสภาวะอารมณ์ของผู้อื่นอยู่ในระดับสูง ส่วนแนวคิดของล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ (2549, หน้า292) ที่ได้กล่าว ให้ความเห็นว่า ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของคนอื่นเป็นความสามารถที่จะทำให้มนุษย์อยู่ในสังคมได้ดี ประกอบกับการงานประสบความสำเร็จได้

1.5 ด้านการมีทักษะทางสังคม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความเป็นผู้นำมีความเชี่ยวชาญและมีการทำงานร่วมกันเป็นทีมแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีสัมพันธภาพกับผู้อื่น เข้าใจในการจัดการกับอารมณ์ความรู้สึกของผู้ร่วมงานสอดคล้องกับแนวคิดของแดเนียล โกลด์แมน (Daniel Goleman, 1995, p.45) ที่กล่าวว่า การรู้จักสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นสิ่งที่สำคัญ ทั้งในการทำงาน เรื่องความรัก มิตรภาพ และในครอบครัว อารมณ์ที่เราแสดงออกและรับรู้ นั้น มีลักษณะเคลือบแคลงแทบสังเกตไม่เห็น เช่น ลักษณะที่คนอื่นกล่าวขอบคุณ หรือรู้สึกว่าได้ได้รับความจริงใจก็ได้ ยิ่งเราสามารถยังรู้ความรู้สึกของคนอื่นที่แสดงออกมาก็จะควบคุมการแสดงออกของเรา และยังสอดคล้องกับ ทฤษฎีของซาโลเวย์ และเมเยอร์ (Salovey, & Mayer, 1995, pp.185-211) กล่าวว่า การคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพให้คงอยู่ เป็นภาระค่อนข้างหนักที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดการสัมพันธภาพกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ สร้างสรรค์ผลงานต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดของนงคริษ์ ทันทิเพื้อน (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการรู้จักสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่ในระดับสูง

2. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน สุขภาพร่างกาย และขนาดโรงเรียน

2.1 จำแนกตามเพศ ในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือหญิง โสดหรือสมรสก็ตาม สิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีมากกว่าอาชีพอื่นคือ จากที่วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2551, หน้า61) ได้กล่าวถึงอาชีพอื่นๆที่ผู้ปฏิบัติต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ในระดับที่ต่างกัน จะเห็นได้ว่า งานที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ได้แก่ แพทย์ เจ้าหน้าที่อบรม ผู้จัดการ ผู้บริหาร ครู และอาจารย์ดังกล่าว ดังนั้น การที่ผู้บริหารจะเป็นเพศชายหรือหญิง โสดหรือสมรสก็ตาม จึงมีความฉลาดทางอารมณ์ที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพรรณ พิระวรรณกุล (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานด้านบุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร เพศชายกับเพศหญิง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของดุษวรรณ แก้วกิตติคุณ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารในสถานศึกษาเอกชน อำเภอบ้านโป่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของ

ผู้บริหารในสถานศึกษาเอกชนอำเภอบ้านโป่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตามเพศ ผู้บริหารที่เป็นเพศชายและเพศหญิง มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามอายุ ในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารมีการพัฒนาด้านการศึกษามากยิ่งขึ้น ทำให้การเรียนการสอนในระดับมหาบัณฑิตเปิดกว้างไม่จำกัดอายุ และเพศ จึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดกับคนหลายๆวัย ไม่ว่าจะเป็นเด็ก หรือผู้ใหญ่ในที่นี้ซึ่งหมายถึงผู้บริหารนั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จำนง ยินดี (2547, หน้า49) ได้ศึกษาเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 2 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอายุน้อยกับผู้บริหารอายุมากทั้งโดยรวมและทุกรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ วีระวัฒน์ บันนิตมัย (2551, หน้า56-57) ที่กล่าวไว้ว่ามนุษย์ทุกคนมีภาวะอารมณ์พื้นฐานเหมือนกัน มีระดับที่แตกต่างกันความฉลาดทางอารมณ์ของบุคคลในช่วงวัยที่แตกต่างกันอาจมีระดับความฉลาดทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้มาจากการฝึกอบรม อายุ และประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้นและยังเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาวะของบุคคล เช่น ความอดทน การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง

2.3 จำแนกตามระดับการศึกษา ในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวุฒิการศึกษาถือเป็นความรู้ที่ได้รับเฉพาะตัวบุคคลแต่ความฉลาดทางอารมณ์นั้นถือเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีแก่สถานศึกษาทั้งนี้ เมื่อผู้บริหารได้มีการเรียนในระดับที่สูงขึ้นจึงทำให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สั่งสมประสบการณ์และนำความรู้ที่ได้รับในการศึกษา มาปรับปรุงพัฒนามากขึ้นให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับดุษวรรณ แก้วกิตติคุณ(2551, หน้า75) ได้ศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารในสถานศึกษาเอกชนอำเภอบ้านโป่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาระหว่างปริญญาตรีและปริญญาโทนั้นมีความแตกต่างกันในเรื่องของวิสัยทัศน์ด้านความคิด ความอ่าน ความอดทน และประสบการณ์การบริหารงานส่งผลให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จในการทำงานและสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำนง ยินดี (2547, หน้า49) ได้ศึกษาเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 2 พบว่า ระหว่างผู้บริหารที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีกับผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาปริญญาโท และสูงกว่า ด้านเก่งโดยรวม รายด้านเกี่ยวกับการรู้จักและแรงจูงใจในตนเองและด้านสุขโดยรวม แตกต่างกัน

2.4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้อง กับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารยุคใหม่ ได้รับการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารงานมากขึ้นกว่าสมัยก่อนจึงทำให้ลักษณะการบริหารมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลส่งผลออกมาในรูปแบบที่

ไม่ยึดติดกับอำนาจของผู้บริหารแต่เพียงผู้เดียว ดังเช่นผู้บริหารสมัยก่อน ทั้งนี้ผู้บริหารยุคใหม่จะรู้จักเห็นอกเห็นใจเข้าใจผู้ร่วมงานมากยิ่งขึ้นทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกสบายใจและเต็มใจปฏิบัติหน้าที่อย่างสุดความสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพการทำงานมากกว่ามิได้มีความฉลาดทางอารมณ์สูงเสมอไปอาจเป็นเพราะการทำงานมานานจึงอาจจะยึดติดกับอำนาจที่ตนเองมี จนไม่ใส่ใจและเข้าใจจิตผู้อื่นก็เป็นได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎีธิป ไบปล้า (2544, หน้า131) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดกำแพงเพชรพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพการบริหารงานแตกต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยาณี พรหมทอง (2546, หน้า115) ได้ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา พบว่า ผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษาที่มีวุฒิการศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารและการฝึกอบรมในรอบ5ปีแตกต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

2.5 จำแนกตามตำแหน่ง ในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการระดมความคิดเห็นมากกว่าครู ต้องพบปะและติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้สถานศึกษาจึงทำให้มีระดับความฉลาดทางอารมณ์มากกว่าครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมปรีดิ์ หมูวิเศษ (2551, หน้า69) ได้ทำวิจัย เรื่อง การศึกษาองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง พบว่า นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารกับหัวหน้างาน มีระดับความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างจากนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตที่เป็นครู แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่เป็นผู้บริหารและหัวหน้างานมีความฉลาดทางอารมณ์มากกว่านักศึกษาที่เป็นครู ส่วนประสิทธิภาพในการทำงานนั้นในการวิจัยครั้งนี้โดยภาพรวมพบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าความรู้ความสามารถในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถฝึกอบรมให้ความรู้ และเรียนรู้ให้เท่าทันกันได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีประสบการณ์ในการทำงานเท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนครักษ์ ทันทิพันธ์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ผู้บริหารที่มีสถานภาพประสิทธิภาพการทำงาน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกัลยาณี พรหมทอง (2546, หน้า115) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา พบว่า ผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษาที่มีวุฒิ

การศึกษา ประสบการณ์การบริหารและการฝึกอบรมในรอบ5ปีแตกต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

2.6 จำแนกตามสุขภาพร่างกาย ในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า สุขภาพร่างกายต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูในงานวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจึงทำให้ถึงแม้จะมีปัญหาสุขภาพร่างกายต่าง ๆ ก็ไม่มีผลต่อระดับประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของฐานมาศ แก้วอนันต์ (2553, หน้า85) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของครูปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ครูที่มีโรคประจำตัวมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าครูที่ไม่มีโรคประจำตัว

2.7 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า ขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าในแต่ละอำเภอของจังหวัดเลยนั้นมีจำนวนเรียนที่ต่างกัน บางอำเภอมีนักเรียนมากและบางอำเภอมีนักเรียนน้อยดังนั้นการแบ่งขนาดโรงเรียนจึงมีความแตกต่างกัน โดยใช้หลักเกณฑ์แบ่งจำนวนนักเรียนที่มีไม่เกิน300 คนเป็นขนาดโรงเรียนเล็ก และมากกว่า 300 คนเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ทั้งนี้เมื่อผู้บริหารมีองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ที่เหมือนกันแล้ว อาจแตกต่างกันก็เพียงหลักการบริหารจัดการเท่านั้นจึงทำให้ผู้บริหารสามารถปรับตัวและใช้ได้อย่างเหมาะสมไม่ว่าขนาดโรงเรียนจะเล็กหรือใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของอิสริยาภรณ์ ชัยกุลหลาบ (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต1 เขต2 และเขต3 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต1 เขต2 และเขต3 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดเล็กกับขนาดใหญ่มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร อยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ด้านการมีทักษะทางสังคม และด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ตามลำดับ ซึ่งยังสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นไปได้อีก ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

ควรที่จะมีการกำหนดองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 5 ด้านดังกล่าว เป็นตัวชี้วัดในการประเมินผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยมีการกำหนดนโยบาย และโครงการเพื่อพัฒนาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น

1.2 จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี อยู่ในระดับมาก ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรีควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์ และพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้มีระดับมากที่สุดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การจัดอบรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ หรือการให้ข้อมูลข่าวสารด้านความฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางอารมณ์กับประชากรอื่น เช่น บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายยิ่งขึ้น

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี เพราะถ้าระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นก็ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้สูงขึ้นด้วย